

УДК 378.018.8

DOI <https://doi.org/10.32782/apv/2023.2.9>

Ігор ОСТАПІЙОВСЬКИЙ

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри менеджменту освіти, Волинський інститут післядипломної педагогічної освіти, вул. Винниченка, 31, м. Луцьк, Волинська область, Україна, 43006
ORCID: 0000-0001-7152-4168

Тетяна ОСТАПІЙОВСЬКА

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри теорії і методики початкової освіти, Волинський національний університет імені Лесі Українки, просп. Волі, 13, м. Луцьк, Волинська область, Україна, 43025
ORCID: 0000-0003-4404-8586

Бібліографічний опис статті: Остапійовський, І., Остапійовська, Т. (2023). Готовність майбутніх педагогів до реалізації академічної доброчесності. *Acta Paedagogica Volynienses*, 2, 58–62, doi: <https://doi.org/10.32782/apv/2023.2.9>

ГОТОВНІСТЬ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ ДО РЕАЛІЗАЦІЇ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

Академічна доброчесність є актуальною глобальною проблемою. Її реалізація здійснюється на мега рівні (в діяльності міжнародних спільнот, форумів (Міжнародний центр академічної доброчесності та ін.), макро-рівні (рівень держави), мезорівні (регіональному рівні), мікрорівні (окремих організацій, структурних підрозділів, академічних спільнот, учасників освітнього процесу). Успішність втілення чеснот академічної доброчесності у великій мірі залежить від рівня готовності майбутніх педагогів до даного виду діяльності. Цю готовність ми розглядаємо як складне системне утворення, представлене цінностями, мотивами, знаннями, якостями та уміннями впроваджувати академічну доброчесність у майбутній професійній діяльності. Структуру такої готовності складають наступні компоненти: ціннісно-мотиваційний, когнітивний, особистісний, діяльнісний.

Мета роботи. За результатами аналізу наукових джерел обґрунтувати сутність та структуру готовності майбутніх педагогів до впровадження академічної доброчесності у професійній діяльності.

Методологічною основою дослідження є нормативно-законодавче забезпечення академічної доброчесності, праці вчених із даної проблематики, системний, діяльнісний та компетентнісний підходи, а також методи аналізу, синтезу, узагальнення та абстрагування.

Наукова новизна дослідження полягає в обґрунтуванні сутності готовності майбутніх педагогів до впровадження академічної доброчесності у професійній діяльності та визначенні її структурних компонентів, а саме: ціннісно-мотиваційного, когнітивного, особистісного і діяльнісного.

Висновки. За результатами дослідження встановлено, що академічна доброчесність є актуальною проблемою як в українському, так і світовому освітньому просторі. Її реалізація відбувається в діяльності міжнародних спільнот, форумів (мегарівень); діяльності держави (макрорівень); за участі регіонів (мезорівень); діяльності окремих організацій, структурних підрозділів, академічних спільнот, учасників освітнього процесу (мікрорівень). Готовність майбутніх педагогів до реалізації досліджуваного феномену ми розглядаємо як складне системне утворення, представлене цінностями, мотивами, знаннями, якостями та уміннями впроваджувати академічну доброчесність у майбутній професійній діяльності. Структуру такої готовності складають наступні компоненти: ціннісно-мотиваційний, когнітивний, особистісний, діяльнісний.

Ключові слова: академічна доброчесність, майбутні педагоги, готовність до впровадження академічної доброчесності.

Igor OSTAPIOVSKYI

Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor at the Department of Education Management, Volyn In-Service Teachers Training Institute, Vynnychenka str., 31, Lutsk, Volyn region, Ukraine, 43006
ORCID: 0000-0001-7152-4168

Tatiana OSTAPIOVSKA

Candidate of Pedagogical Sciences, Senior Lecturer at the Department of Theory and Methods of Primary Education, Lesya Ukrainka Volyn National University, 13 Voli Ave, Lutsk, Volyn region, Ukraine, 43025
ORCID: 0000-0003-4404-8586

To cite this article: Ostapiovskiy, I., Ostapovska, T. (2023). Hotovnist maibutnikh pedahohiv do realizatsii akademichnoi dobrochesnosti [Readiness of future teachers to realization academic integrity]. *Acta Paedagogica Volynienses*, 2, 58–62, doi: <https://doi.org/10.32782/apv/2023.2.9>

READINESS OF FUTURE TEACHERS TO REALIZATION ACADEMIC INTEGRITY

Academic integrity is a pressing global issue. Its implementation is carried out at the mega level (in the activities of international communities, forums (International Center for Academic Integrity, etc.), macro level (state level), mezo level (regional level), micro level (individual organizations, structural divisions, academic communities, participants in the educational process). The success of implementing the virtues of academic integrity largely depends on the level of readiness of future teachers for this type of activity. We consider this readiness as a complex systemic formation represented by values, motives, knowledge, qualities and skills to implement academic integrity in future professional activities. The structure of such readiness consists of the following components: value-motivational, cognitive, personal, activity.

The goal of the work. Based on the results of the analysis of scientific sources, to substantiate the essence and structure of the readiness of future teachers to realization academic integrity in their professional activities.

The methodological basis of the research is the regulatory and legislative provision of academic integrity, the work of scientists on this issue, systemic, activity and competence approaches, like methods of analysis, synthesis, generalization and abstraction.

The scientific novelty of the research consists in substantiating the essence of the readiness of future teachers to implement academic integrity in professional activity and determining its structural components, namely: value-motivational, cognitive, personal and activity.

Conclusions. According to the results of the study, it was established that academic integrity is an actual problem both in the Ukrainian and the world educational space. Its implementation takes place in the activities of international communities, forums (mega levels); state activities (macro level); with the participation of regions (meso levels); activities of individual organizations, structural divisions, academic communities, participants in the educational process (micro level). We consider the readiness of future teachers to realization the studied phenomenon as a complex system education represented by values, motives, knowledge, qualities and skills to implement academic integrity in future professional activity. The structure of such readiness consists of the following components: value-motivational, cognitive, personal, activity.

Key words: *academic integrity, future teachers, readiness to realization academic integrity.*

Актуальність проблеми. Конкурентоспроможність закладів освіти визначається наданням якісних освітніх послуг. Якість освіти є складним системним утворенням, представленим багатьма складовими. Однією із цих складових є академічна доброчесність. На актуальності дотримання академічних чеснот спрямована діяльність Міжнародного центру академічної доброчесності. Даним центром підготовлено дві версії «Фундаментальних цінностей академічної доброчесності». У першій версії академічна доброчесність визначається, як дотримання п'яти засадничих цінностей – чесності, довіри, справедливості, поваги, відповідальності. У другій версії першопочаткові цінності чесність, довіра, справедливість, повага та відповідальність доповнено новим елементом – відвага (Фундаментальні цінності академічної доброчесності, 2019).

Важливість проблеми академічної доброчесності в українському освітньому просторі підтверджується прийняттям Закону України «Про освіту», в якому розкрито сутність та

механізми реалізації академічної доброчесності. Окрім даного закону, важливим у рамках нашого дослідження, є Закон України «Про вищу освіту». Актуальним в системі підготовки майбутніх педагогів до професійної діяльності із реалізації академічної доброчесності є також Закон України «Про повну загальну середню освіту». Про значимість академічної доброчесності для українського суспільства свідчить розробка проекту Закону «Про академічну доброчесність».

Актуальність проблематики також підтверджується розробкою методичних рекомендацій вищими органами виконавчої влади та власних нормативних документів закладами вищої освіти, які спрямовані на підготовку майбутніх педагогів до впровадження академічної доброчесності у професійній діяльності.

Вивчення наукових джерел, досвіду роботи педагогів, керівників закладів загальної середньої освіти та практичного досвіду підготовки майбутніх педагогів дозволило виявити низку суперечностей, які гальмують вирішення досліджуваної проблеми, а саме:

– соціальною потребою у реалізації академічних чеснот і реальним станом вирішення даної проблеми у закладах вищої освіти;

– вимогами до нового типу професійно-педагогічної позиції вчителя та недостатнім усвідомленням та розумінням важливості дотримання норм академічної доброчесності майбутніми педагогами;

– актуальністю проблематики та недостатнім рівнем розробки структури готовності майбутніх педагогів до впровадження академічної доброчесності у практичній діяльності.

Важливість проблеми, її недостатня розробка та прикладна спрямованість обумовили вибір теми наукового дослідження «Готовність майбутніх педагогів до реалізації академічної доброчесності».

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема академічної доброчесності є предметом дослідження багатьох науковців. Глибокий та ґрунтовний аналіз реалізації принципів академічної доброчесності в закладах вищої освіти України проведено у дослідженнях О. Башкір. Дослідженню причин, що призводять до порушення академічної доброчесності, та з'ясуванню ставлення студентів до проявів академічної нечесності присвячено наукове дослідження І. Драча та О. Слободянюка. Вплив академічної чесності на сталий розвиток університету розкрито фундаментальному дослідженні за загальною редакцією Т. Фінікова та А. Артюхова при сприянні «Міжнародного фонду дослідження освітньої політики». Ґрунтовний аналіз сутності та механізмів реалізації академічної доброчесності проведений Г. Сотською. Заслуговує на увагу дослідження В. Візнюк, присвячене впливу академічної доброчесності на soft skills педагога під час виконання дослідницької роботи. Важливе значення, на нашу, також мають методичні матеріали для закладів вищої освіти з підтримки принципів академічної доброчесності, упорядковані В. Бахрушиним та С. Ніколаєвим. Теоретичну та прикладну спрямованість має дослідження Д. Сопової, присвячене проблемі академічної доброчесності у системі підготовки майбутнього педагога.

Мета дослідження. За результатами аналізу наукових джерел обґрунтувати сутність та структуру готовності майбутніх педагогів до впровадження академічної доброчесності у професійній діяльності.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Складовою системи якості освіти є академічна доброчесність. Вперше сутність даного феномену розкрито Міжнародним центром академічної доброчесності. У відповідності із «Фундаментальними цінностями академічної доброчесності» ними є: чесність, довіра, справедливість, повага, відповідальність, відвага (Фундаментальні цінності академічної доброчесності, 2019). У вітчизняному законодавстві дана категорія знайшла трактування у Законі України «Про освіту». У відповідності із статтею 42 даного закону академічною доброчесністю є сукупність етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень (Закон України «Про освіту», 2017). Цією статтею також визначено процедуру дотримання академічної доброчесності; визначено норми, які вважаються порушенням академічної доброчесності; встановлено відповідальність за порушення норм академічної доброчесності; розкрито, якими законами та нормативно-правовими документами визначаються порушення академічної доброчесності; передбачено порядок виявлення та встановлення фактів порушення академічної доброчесності (Закон України «Про освіту», 2017).

За результатами проведеного дослідження також встановлено, що академічна доброчесність є глобальним феноменом і реалізується на мегарівні (діяльність міжнародних спільнот, форумів); макрорівні (діяльності держави); мезорівні (за участі регіонів, громад); мікрорівні (діяльності окремих організацій, структурних підрозділів, академічних спільнот, учасників освітнього процесу).

Реалізація завдань нашого дослідження відбувається на мікрорівні у Волинському національному університеті імені Лесі Українки. Політика університету, спрямована на протидію порушенню академічної доброчесності регулюється Кодексом академічної доброчесності (Кодекс академічної доброчесності Волинського національного університету імені Лесі Українки, 2020). Окрім Кодексу, даний вид діяльності регулюється Положенням про Комітет з етики наукових досліджень (Положення, 2020), наказом про комісію з питань біоетики,

Положенням про захист інтелектуальної власності у ВНУ ім. Лесі Українки, Положенням про систему запобігання та виявлення академічного плагіату (Положення, 2022), Договорами про співпрацю з ТЗОВ «АНТИПЛАГІАТ».

Система конкретних дій та інструментів по забезпеченню академічної доброчесності реалізується у відповідності із пунктом 6 – тим «Технологічні рішення у забезпеченні академічної доброчесності» Кодексу (Кодекс академічної доброчесності Волинського національного університету імені Лесі Українки, 2020).

Реалізувати систему конкретних дій по забезпеченню академічної доброчесності може підготовлений до даного виду діяльності фахівець. У зв'язку з цим логічним, на нашу думку, є дослідження феномену готовності майбутніх педагогів до впровадження академічної доброчесності у практичну діяльність. Розпочати дану діяльність необхідно із з'ясування сутності категорії «готовності до професійної діяльності» у науковій літературі. Аналіз наукових джерел засвідчує різноманітність підходів до розуміння даної категорії. Зокрема, С. Гончаренко розглядає її як інтегративну особистісну якість і істотну передумову ефективності діяльності після закінчення ВНЗ (Гончаренко, 2011). У дослідженні О. Бартків готовність до професійної діяльності є особливим особистісним станом, який передбачає наявність у педагога мотиваційно-ціннісного ставлення до професійної діяльності, володіння ефективними способами і засобами досягнення педагогічних цілей, здатності до творчості і рефлексії (Бартків, 2010). Для І. Гавриша готовність є інтегративною якістю особистості, яка проявляється в діалектичній єдності всіх структурних компонентів, властивостей, зв'язків і відносин, як складне особистісне утворення, що є умовою та регулятором успішної професійної діяльності (Гавриш, 2006).

Розглянувши різноманітні підходи науковців, можна зробити висновок, що готовність є результатом, який засвідчує здатність фахівця до успішного виконання професійної діяльності. Саме тому готовність майбутніх педагогів до реалізації досліджуваного феномену ми розглядаємо як складне системне утворення, представлене цінностями, мотивами, знаннями, якостями та уміннями впроваджувати академічну доброчесність у майбутній професійній діяльності.

Варто відзначити, що не існує єдиного підходу до розуміння сутності структури готовності майбутніх фахівців до професійної діяльності. Для С. Гончаренка вона включає мотиваційний, орієнтаційний, операційний, вольовий, оцінковий компоненти (Гончаренко, 2011). Готовність майбутніх педагогів у дослідженні В. Старости представлена такими структурними компонентами: мотиваційний; когнітивний; процесуальний; рефлексивний (Староста, 2019). Не можна не погодитися з думкою С. Гаркуші, що в залежності від досліджуваного напрямку професійно-педагогічної діяльності науковцями визначаються різні компоненти готовності (Гаркуша, 2013). Саме тому структуру готовності майбутніх педагогів до впровадження академічної доброчесності у професійну діяльність складають такі компоненти: ціннісно-мотиваційний (визнання академічної доброчесності як найважливішої цінності та прагнення до її реалізації), когнітивний (знання про сутність академічної доброчесності), особистісний (сформованість професійно значимих якостей особистості, необхідних для впровадження академічної доброчесності), діяльнісний (володіння інструментами та технологіями реалізації академічних чеснот).

Висновки і перспективи подальших досліджень. За результатами дослідження встановлено, що академічна доброчесність є актуальною проблемою як в українському, так і світовому освітньому просторі. Її реалізація відбувається в діяльності міжнародних спільнот, форумів (мегарівень); діяльності держави (макрорівень); за участі регіонів (мезорівень); діяльності окремих організацій, структурних підрозділів, академічних спільнот, учасників освітнього процесу (мікрорівень). Готовність майбутніх педагогів до реалізації досліджуваного феномену ми розглядаємо як складне системне утворення, представлене цінностями, мотивами, знаннями, якостями та уміннями впроваджувати академічну доброчесність у майбутній професійній діяльності. Структуру такої готовності складають наступні компоненти: ціннісно-мотиваційний, когнітивний, особистісний, діяльнісний. Перспективи подальших досліджень вбачаємо у розробці критеріїв показників та рівнів сформованості готовності майбутніх фахівців до впровадження академічних чеснот у практичну діяльність.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Бартків О. Готовність педагога до інноваційної професійної діяльності. *Проблеми підготовки сучасного вчителя*. 2010. № 1. С. 52–58.
2. Гавриш І.В. Теоретико-методологічні основи формування готовності майбутніх учителів до інноваційної професійної діяльності : дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.04. Харків, 2006. 475 с.
3. Гаркуша С.В. Поняття та компоненти професійної готовності майбутніх учителів до педагогічної діяльності. *Вісник Чернігівського національного педагогічного університету*. Педагогічні науки. 2013. Вип. 110. С. 198–201.
4. Гончаренко С.У. Український педагогічний енциклопедичний словник. Видання друге доповнене і виправлене. Рівне : Волинські обереги, 2011. 552 с.
5. Закон України Про освіту № 2145-VIII, від 05.09.2017. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> (дата звернення 20. 05. 2023).
6. Кодекс академічної доброчесності Волинського національного університету імені Лесі Українки. URL: <http://ra.vnu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/03/Kodeks-akademichnoyi-dobrochesnosti.pdf> (дата звернення 11.05. 2023).
7. Положення про Комітет з етики наукових досліджень Волинського національного університету імені Лесі Українки. URL: <http://ra.vnu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/03/Komitet-z-etyky-naukovyh-doslidzhen.pdf> (дата звернення 15. 05. 2023).
8. Положення про систему запобігання та виявлення академічного плагіату у науково-дослідній діяльності здобувачів вищої освіти і науково-педагогічних працівників Волинського національного університету імені Лесі Українки. URL: http://ra.vnu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/11/polozhennya_antyplagiat.pdf (дата звернення 18.05.2023).
9. Староста В. І. Готовність майбутніх учителів до педагогічної діяльності: сутність, структура. URL: https://www.narodnaosvita.kiev.ua/?page_id=5923 (дата звернення 10.05. 2023).
10. Фундаментальні цінності академічної доброчесності. Пер. з англ. / Міжнародний центр академічної доброчесності. 2019. 39 с. URL: https://www.donnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/8/2019/08/Fundam.czinnosti-Akad.dobroch_.pdf (дата звернення 08.05. 2023).

REFERENCES:

1. Bartkiv, O. (2010). Hotovnist pedahoha do innovatsiinoi profesiinoi diialnosti. [Readiness of the teacher for innovative professional activity] *Problemy pidhotovky suchasnoho vchytelia – Problems of modern teacher training*. 1, 52–58 [in Ukrainian].
2. Havrysh, I.V. (2006). Teoretyko-metodolohichni osnovy formuvannia hotovnosti maibutnikh uchyteliv do innovatsiinoi profesiinoi diialnosti [Theoretical and methodological bases of formation of readiness of future teachers for innovative professional activity]: dys. ... d-ra ped. nauk 13.00.04. *Doctor's thesis.*:Xarkiv. [in Ukrainian].
3. Harkusha, S.V. (2013) Poniattia ta komponenty profesiinoi hotovnosti maibutnikh uchyteliv do pedahohichnoi diialnosti [Concepts and components of professional readiness of future teachers for pedagogical activity]. *Visnyk Chernihivskoho natsionalnoho pedahohichnoho universytetu. Pedahohichni nauky – Bulletin of the Chernihiv National Pedagogical University. Pedagogical sciences*. 110, 198–201 [in Ukrainian].
4. Honcharenko, S.U. (2011). *Ukrainskyi pedahohichnyi entsyklopedychnyi slovnyk*. [Ukrainian pedagogical dictionary] Rivne: Volynski oberehy [in Ukrainian].
5. Zakon Ukrainy Pro osvitu № 2145-VIII. [Law of Ukraine On Education №2145-VIII dated September 5, 2017]. (n.d.). zakon.rada.gov.ua. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> [in Ukrainian].
6. Kodeks akademichnoi dobrochesnosti Volynskoho natsionalnoho universytetu imeni Lesi Ukrainky [Code of academic integrity of Volyn National University named after Lesya Ukrainka]. Retrieved from <https://ra.vnu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/03/Kodeks-akademichnoyi-dobrochesnosti.pdf> [in Ukrainian].
7. Polozhennia pro Komitet z etyky naukovykh doslidzhen Volynskoho natsionalnoho universytetu imeni Lesi Ukrainky [Regulations on the Committee on the Ethics of Scientific Research of Lesya Ukrainka Volyn National University]. Retrieved from <https://ra.vnu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/03/Komitet-z-etyky-naukovyh-doslidzhen.pdf> [in Ukrainian].
8. Polozhennia pro systemu zapobihannia ta vyjavlennia akademichnoho plahiatu u nauково-doslidnii diialnosti zdobuvachiv vyshchoi osvity i nauково-pedahohichnykh pratsivnykiv Volynskoho natsionalnoho universytetu imeni Lesi Ukrainky [Regulations on the system of prevention and detection of academic plagiarism in the research activities of higher education applicants and scientific and pedagogical workers of Lesya Ukrainka Volyn National University]. Retrieved from https://ra.vnu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/11/polozhennya_antyplagiat.pdf [in Ukrainian].
9. Starosta, V. I. Hotovnist maibutnikh uchyteliv do pedahohichnoi diialnosti: sutnist, struktura. [The readiness of future teachers for pedagogical activity: essence, structure]. Retrieved from ftp://www.narodnaosvita.kiev.ua/?page_id=5923 [in Ukrainian].
10. Fundamentalni tsinnosti akademichnoi dobrochesnosti [Fundamental values of academic integrity] / Mizhnarodnyi tsentr akademichnoi dobrochesnosti. (2019). Retrieved from https://www.donnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/8/2019/08/Fundam.czinnosti-Akad.dobroch_.pdf [in Ukrainian].